

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО”
(для спеціалістів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Міграційне право” з’ясовує сутність міграційних процесів у сучасному світі, звичайно у правовому контексті, класифікує мігрантів та міграцію, розкриває сутність термінологічного інструментарію. Також в ній розглядаються питання соціального та правового регулювання міграції, управління міграційними процесами, розкривається сутність світового, європейського та регіонального досвіду розв’язання міграційних проблем. Значне місце в міграційному процесі займають проблеми подолання (попередження) нелегальної міграції та “білого рабства” — торгівлі людьми, передусім — жінками та дітьми, геноциду, наслідків етнічних чисток, громадянських воєн, депортації, дискримінації.

З одного боку, йдеться про максимальне використання позитивного досвіду, у тому числі зарубіжного, забезпечення впровадження науково обґрунтованих рекомендацій, з іншого ж — про попередження злочинності та посилення боротьби з нею, особливо з організованими її формами, корупцією, про профілактику правопорушень на міграційному ґрунті.

Основне завдання навчального курсу полягає у формуванні у студентів ґрунтовних об’єктивних знань про міграційні переміщення у сучасному світі, підвищенні їх міграційно-культурної та підготовки до активної, усвідомленої участі у правоохоронній роботі. Підготовка кваліфікованих кадрів буде сприяти забезпеченню надійного захисту особи, суспільства та держави від злочинних посягань, поліпшенню громадської безпеки з одночасним обмеженням темпів зростання злочинності, з одного боку, втіленню в життя спільної Програми Європейського Союзу і Ради Європи з трансформації правоохоронної системи в Україні, з іншого.

Програма вивчення дисципліни “Міграційне право України” розрахована на студентів, які навчаються за спеціальністю “Правознавство”.

Мета вивчення дисципліни:

- глибоко і всебічно дослідити зародження і розвиток правового регулювання міграційних процесів в Україні, їх правових особливостей;

Підготовлено доцентом кафедри адміністративного права
В. А. Бортником

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного права
(протокол № 7 від 16.03.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Бортник В. А. Навчальна програма дисципліни “Міграційне право”
(для спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 23 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Міграційне право”, питання для самоконтролю, теми контрольних робіт, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2012
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012

- здійснити аналіз правового статусу різних категорій мігрантів в Україні;
- сприяти опануванню методикою правового аналізу норм міграційного права України;
- навчити застосовувати отримані теоретичні знання в конкретних умовах суспільного життя та практичній діяльності.

Студенти повинні вміти:

- аналізувати зміст Конституції України та інших нормативно-правових актів з питань міграції;
- користуватися джерелами міграційного права України, коментарями і роз'ясненнями при вирішенні конкретних питань з міграційного права України;
- застосовувати на практиці набуті знання з міграційного права України.

Відлік України як суверенної і незалежної держави почався з часу прийняття Верховною Радою України Декларації про державний суверенітет від 16 липня 1990 р., а згодом Акту проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р., затвердженого на всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 р.

Це поклало початок формування державної міграційної політики України. Було прийнято низку міграційних законів та інших відповідних нормативно-правових актів, а 26 червня 1996 р. ухвалено нову Конституцію України, що необхідно враховувати при дослідженні того чи іншого питання з міграційного права України.

Програма дисципліни передбачає вивчення відповідних положень Конституції України, національного законодавства з міграційного права України.

Вивчення дисципліни ґрунтується на здобутих знаннях із вивчення наступних дисциплін: “Конституційне право”, “Адміністративне право”, “Теорія держави і права”.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Поняття та основні категорії міграційного права
1	Предмет, метод і система міграційного права України
2	Джерела міграційного права України
3	Поняття та класифікація міграції та мігрантів
4	Міграційне право України як наука та навчальна дисципліна
5	Правовий статус іноземців і осіб без громадянства в Україні та юридичні підстави його зміни у процесі міграції
	Змістовий модуль II. Інститути міграційного права
6	Інститут еміграції в міграційному праві України
7	Інститут імміграції в міграційному праві України
8	Інститут свободи пересування територією України людини і громадянина в міграційному праві України
9	Місце Інституту громадянства України в міграційному праві України
10	Інститут притулку в міграційному праві України
11	Інститут повернення (репатріації) репресованих осіб і раніше депортованих народів у міграційному праві України
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО”

Змістовий модуль I. Поняття та основні категорії
міграційного права

Тема 1. Предмет, метод і система міграційного права
України

Поняття, предмет і метод міграційного права України як галузі національного права. Суспільні відносини, що регулюються нормами міграційного права України. Місце міграційного права України в системі національного права України.

Системно-структурна характеристика міграційного права України. Інститути міграційного права України. Норми міграційного права України (поняття, форми виразу, юридичні властивості), їх класифікація. Міграційно-правові відносини, їх види, суб'єкти і об'єкти. Юридична відповідальність у міграційному праві України.

Література [66; 80]

Тема 2. Джерела міграційного права України

Джерела міграційного права: поняття, система, види. Конституція України — основне джерело міграційного права України. Джерела міграційного права, які об'єднують матеріальні норми. Джерела міграційного права, які об'єднують процесуальні норми. Співвідношення матеріальних норм у джерелах міграційного права. Нормативно-правовий акт у міграційному праві. Ненормативний правовий акт у міграційному праві. Ієрархія правових актів міграційного права. Міграційний режим. Характеристика законів, інших нормативно-правових актів, що є джерелами міграційного права України. Специфіка міграційно-правових актів. Нормативно-правові акти міграційного права за дією у просторі та часі.

Література [66; 80]

Тема 3. Поняття і класифікація міграції та мігрантів

Поняття та значення міграції. Класифікація міграції. Форми міграції фізичних осіб. Поняття еміграції. Поняття рееміграції. Внутрішні міграційні процеси. Поняття епізодичної міграції. Маятникова міграція. Поняття “мігрант”, види мігрантів. Міграційні процеси. Конституційні основи регулювання міграційних процесів. Систематизація міграції фізичних осіб. Класифікація міжнародних мігрантів. Тимчасові мігранти. Нелегальні (незаконні) мігранти. Особи, які захищені дипломатичними та консульськими привілеями.

Література [39; 80]

Тема 4. Міграційне право України як наука
та навчальна дисципліна

Наука міграційного права України: сучасний стан та перспективи розвитку. Предмет науки міграційного права України. Завдання науки міграційного права. Зміст науки міграційного права. Методологія науки міграційного права України. Функції та методи дослідження. Зв'язок науки міграційного права з іншими юридичними науками. Джерела науки міграційного права. Основні наукові підходи щодо вивчення проблеми міграції фізичних осіб, наукові напрями, теорії і концепції.

Міграційне право України як навчальна дисципліна. Основні завдання міграційного права України як навчальної дисципліни. Мета вивчення дисципліни.

Література [1; 4; 5; 8; 11; 12; 17; 25;
28; 31; 34; 48; 61; 62; 66; 70]

Тема 5. Правовий статус іноземців і осіб без
громадянства в Україні та юридичні підстави
його зміни у процесі міграції

Правові джерела, що визначають правовий статус і правила перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні. Загальні конституційні засади правового статусу іноземців та осіб без громадянства. Правовий режим для іноземців та осіб без громадянства (національний режим, режим найбільшого сприяння і спеціальний режим). Реторсія.

Закон України “Про правовий статус іноземців”.

Юридичні підстави зміни правового статусу іноземців та осіб без громадянства у процесі міграції.

Юридична відповідальність іноземців та осіб без громадянства за порушення національного законодавства України.

Література [1; 7; 21–24; 29; 30; 34; 38; 40; 43; 46; 47; 50–54; 56–58; 62; 66; 71; 72; 74; 75; 77; 80; 82]

Змістовий модуль II. Інститути міграційного права

Тема 6. Інститут еміграції в міграційному праві України

Поняття еміграції. Документи, які надають право на перетин державного кордону України та посвідчують особу. Порядок виїзду з України громадян України, іноземців та осіб без громадянства. Законодавче регулювання та порядок виїзду з території України окремої категорії осіб: військовослужбовців, громадян України, обізнаних з відомостями, що становлять державну таємницю і недієдатних осіб. Правові обмеження виїзду з території України. Правила перетинання державного кордону України. Поняття прикордонного контролю. Поняття та повноваження Державної прикордонної служби України. Юридична відповідальність.

Закон України “Про порядок виїзду з України і в’їзду в Україну громадян України” та інші нормативно-правові акти.

Література [1; 4; 11; 12; 15; 20; 25; 31; 34; 44; 48; 59; 61–66; 70; 80; 83]

Тема 7. Інститут імміграції в міграційному праві України

Поняття імміграції. Умови і порядок імміграції в Україну іноземців та осіб без громадянства. Поняття дозволу на імміграцію та підстави отримання такого дозволу. Поняття імміграційної квоти. Категорії іммігрантів, яким надається дозвіл на імміграцію в Україну поза квотою імміграції.

Порядок надання дозволу на імміграцію в Україну на постійне проживання та необхідні для цього документи. Порядок подання заяв про надання дозволу на імміграцію в Україну. Рішення про надання дозволу на імміграцію. Поняття, механізм оформлення і видачі посвідки на постійне проживання іноземцям та особам без громадянства, які іммігрували в Україну. Поняття та підстави скасування дозволу на імміграцію.

Поняття візи та її різновиди. Класифікація віз за терміном їх дії. Органи, що здійснюють оформлення візових документів.

Підстави заборони в’їзду на територію України.

Закон України “Про імміграцію”. Нормативно-правові акти про в’їзд іноземців та осіб без громадянства в Україну.

Література [1; 7; 12; 15; 20; 21; 25; 26; 29; 31–33; 48; 62; 66; 67; 70; 76; 80]

Тема 8. Інститут свободи пересування територією України людини і громадянина в міграційному праві України

Свобода пересування територією України. Підстави “законного перебування на території України”. Законодавче закріплення в’їзду на територію України, виїзду за її межі, свободи пересування територією України іноземців та осіб без громадянства. Реєстрація іноземців та осіб без громадянства. Особи, які звільняються від реєстрації паспортних документів. Транзитний проїзд іноземців та осіб без громадянства через територію України.

Конституційно-правові засади свободи пересування. Конституційні і законодавчі обмеження свободи пересування територією України. Воєнний або надзвичайний стан як умови, що обмежують свободу пересування. Тимчасова чи безповоротна евакуація людей з місць, небезпечних для проживання. Державна охорона органів державної влади України та посадових осіб. Обмеження права на свободу пересування. Адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі. Юридична відповідальність.

Література [1; 4; 6; 8; 17; 32; 33; 37; 38; 41; 42; 62; 66; 80]

Тема 9. Місце інституту громадянства України в міграційному праві України

Поняття і зміст громадянства України. Декларація про державний суверенітет України. Закон України “Про правонаступництво України”. Історія відновлення і набуття якісно-нових правових характеристик інституту громадянства. Правові норми, які складають зміст інституту громадянства України. Конституційні принципи громадянства України. Закон України “Про громадянство України”. Інші нормативно-правові акти про громадянство. Принцип єдиного громадянства. Визначення поняття “Множинне громадянство”. Підстави і форми набуття та припинення громадянства України.

Література [1; 12; 15; 31; 32; 34; 37; 38; 45; 49; 60; 62; 66; 74; 75; 79–81]

Тема 10. Інститут притулку в міграційному праві України

Інститут притулку, його юридична сутність. Принцип заборони вислання та видачі (non refoulement) як основний зміст притулку. Пошукачі притулку. Співвідношення понять “притулок” і “статус біженця”.

Види притулку. Зародження та розвиток у різні періоди історії.

Міжнародне та національне право про притулок.

Національне законодавство України про інститут спеціального притулку.

Поняття “біженець”, його визначення. Особливості правового статусу біженців як окремого виду статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні. Закон України “Про біженців”.

Література [1; 3; 4; 14; 19; 27; 35; 37; 44; 52; 55; 57; 62–66; 68; 80; 83; 84]

Тема 11. Інститут повернення (репатріації) репресованих осіб і раніше депортованих народів у міграційному праві України

Поняття “репресовані особи” в національному законодавстві України. Правовий статус репресованих осіб. Закон України “Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні”.

Поняття “раніше депортовані народи”. Питання забезпечення прав раніше депортованих осіб. Декларація Верховної Ради СРСР “Про визнання незаконними і злочинними репресивних актів проти народів, яких було піддано примусовому переселенню, і забезпечення їх прав”.

Політичні, юридичні та практичні проблеми процесу повернення (репатріації) раніше депортованих народів до України.

Література [1; 3; 4; 14; 19; 27; 35; 37; 44; 52; 55; 57; 62–66; 68; 80; 83; 84]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Загальне поняття міграційного права України, предмет курсу, його структура.
2. Місце міграційного права України в системі національного права України.
3. Поняття, предмет і метод міграційного права в Україні.
4. Система міграційного права України.
5. Поняття і характеристика міграційно-правових відносин.
6. Інститути міграційного права України.
7. Суб'єкти та об'єкти міграційного права України.
8. Джерела міграційного права України: поняття, система, види.
9. Конституція України — основне джерело міграційного права України.
10. Наука міграційного права України.
11. Міграційне право України як навчальна дисципліна.
12. Поняття та значення міграції.
13. Класифікація міграції.
14. Поняття “мігрант”, види мігрантів.

15. Міграційні процеси. Конституційні основи регулювання міграційними процесами.
16. Імплементация міграційно-правових норм міжнародного права у внутрішнє законодавство України.
17. Міжнародні організації у сфері міграції.
18. Міжнародно-правові гарантії захисту прав мігрантів.
19. Документи, що дають право на перетин державного кордону України та посвідчують особу.
20. Інститут еміграції в міграційному праві України.
21. Порядок перетину державного кордону України.
22. Закон України “Про порядок виїзду з України і в’їзду в Україну громадян України”.
23. Інститут імміграції в міграційному праві України.
24. Закон України “Про імміграцію”.
25. Правовий статус іммігрантів в Україні.
26. Відповідальність іммігрантів за порушення законодавства України.
27. Інститут свободи пересування територією України людини і громадянина в міграційному праві України.
28. Реєстрація фізичних осіб за місцем проживання.
29. Конституційно-правові та законодавчі підстави обмеження права на еміграцію, права на імміграцію і права на переміщення територією України та юридична відповідальність.
30. Місце інституту громадянства в міграційному праві України.
31. Закон України “Про громадянство України”. Інші нормативно-правові акти про громадянство.
32. Повноваження державних органів, що беруть участь у вирішенні питань громадянства України.
33. Поняття “іноземець”, “іноземний громадянин”, “особа без громадянства”, їх зміст.
34. Поняття “правовий статус”. Співвідношення понять “правовий статус” і “правове положення”. Своєрідність правового статусу іноземців та осіб без громадянства. Конкуруюча юрисдикція.
35. Правові джерела, що визначають правовий статус і правила перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні.

36. Конституційні засади правового статусу іноземців та осіб без громадянства.
37. Закон України “Про правовий статус іноземців”.
38. Реторсія.
39. Юридичні підстави зміни правового статусу іноземців та осіб без громадянства у процесі міграції.
40. Віза — дозвіл (рішення) на в’їзд до України, транзитний проїзд через її територію і виїзд з території України.
41. Порядок оформлення візових документів.
42. Поширення національного режиму на іноземців та осіб без громадянства у питаннях юридичної відповідальності.
43. Норми міжнародного права та внутрішньодержавного законодавства про привілеї та імунітети, що надаються співробітникам дипломатичних представництв та працівникам консульських установ іноземних держав, від юрисдикції України.
44. Порядок видворення іноземців та осіб без громадянства за межі України.
45. Інститут трудової міграції в міграційному праві України.
46. Інститут притулку, його юридична сутність.
47. Співвідношення понять “притулок” і “статус біженця”.
48. Види притулку, їх зародження та розвиток у різні періоди історії.
49. Міжнародне та національне право України про притулок.
50. Принцип заборони вислання та видачі (non refoulement) як основний зміст притулку.
51. Особи, переміщені всередині країни.
52. Законодавство України про інститут спеціального притулку.
53. Поняття “біженець”, його визначення.
54. Особливості правового статусу біженців.
55. Закон України “Про біженців”.
56. Особливості реалізації механізму надання, втрати та позбавлення статусу біженця в Україні.
57. Інститут видачі (екстрадиції) фізичних осіб в міграційному праві України.
58. Умови та порядок видачі фізичних осіб відповідно до законодавства України.
59. Інститут репатріації в міграційному праві України.

60. Поняття “репресовані особи”.
61. Закон України “Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні”.
62. Правовий статус репресованих осіб.
63. Поняття і зміст поняття “раніше депортовані народи”.
64. Забезпечення прав раніше депортованих народів та осіб.
65. Політичні, юридичні та практичні проблеми процесу повернення раніше депортованих народів в Україну.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Міграційне право України.
2. Система міграційного права України.
3. Міграційно-правові інститути та міграційні норми.
4. Джерела міграційного права України.
5. Наука міграційного права України.
6. Класифікація міграції та мігрантів.
7. Поняття міграції та міграційних процесів в Україні.
8. Міжнародні стандарти у сфері міграції.
9. Міжнародні організації, що займаються проблемами міграції.
10. Міжнародно-правові гарантії захисту прав мігрантів.
11. Інститут еміграції в міграційному праві України.
12. Закон України “Про порядок виїзду з України і в’їзду в Україну громадян України”.
13. Інститут імміграції в міграційному праві України.
14. Закон України “Про імміграцію”.
15. Інститут свободи пересування територією України людини і громадянина.
16. Законодавство України про обмеження свободи пересування територією України.
17. Громадянство України.
18. Конституційні принципи громадянства України.
19. Закон України “Про громадянство України”.
20. Іноземці та особи без громадянства.
21. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.
22. Закон України “Про правовий статус іноземців”.
23. Правовий режим для іноземців та осіб без громадянства.

24. Юридична відповідальність іноземців та осіб без громадянства.
25. Інститут притулку.
26. Інститут біженців.
27. Закон України “Про біженців”.
28. Проблеми реалізації Закону України “Про біженців”.
29. Закон України “Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні”.
30. Раніше депортовані народи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституція* України // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. *Акт* проголошення незалежності України // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 38. — Ст. 502.
3. *Декларація* прав національностей України // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 53. — Ст. 799.
4. *Декларація* про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради України. — 1990. — № 31. — Ст. 429.
5. *Закон* України “Про державний кордон України” // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 2. — Ст. 5.
6. *Закон* України “Про правонаступництво України” // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 46. — Ст. 617.
7. *Закон* України “Про біженців” // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 47. — Ст. 250.
8. *Закон* України “Про громадянство України” // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 13 — Ст. 65.
9. *Закон* України “Про дію міжнародних договорів на території України” // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 10. — Ст. 137.
10. *Закон* України “Про міжнародні договори України” // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 10. — Ст. 45.

11. *Закон України “Про порядок виїзду з України і в’їзду в Україну громадян України”* // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 18. — Ст. 101.
12. *Закон України “Про правовий статус іноземців”* // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 23. — Ст. 161.
13. *Закон України “Про правонаступництво України”* // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 46. — Ст. 617.
14. *Закон України “Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні”* // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 22. — Ст. 262.
15. *Закон України “Про імміграцію”* // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 41. — Ст. 197.
16. *Конституції нових держав Європи та Азії / Упоряд. С. Головатий.* — К.: Право, 1996. — 544 с.
17. *Про затвердження положень про паспорт громадянина України на свідоцтво про народження: Постанова Верховної Ради України* // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 37. — Ст. 545.
18. *Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України: Постанова Верховної Ради України* // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 10. — Ст. 85.
19. *Про порядок надання пільг реабілітованим особам, які були репресовані за межами республіки і проживають на території України: Постанова Верховної Ради України* // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 2. — Ст. 11.
20. *Про додаткові заходи щодо реалізації права людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання: Указ Президента України від 15 липня 2001 р.* // Офіц. вісн. України. — 2001. — № 25. — Ст. 1107.
21. *Про встановлення регіонів тимчасового розселення біженців: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 1995 р.* № 396 // Інформ. бюл. Міністерства України у справах національностей, міграції та культур. — 1995. — № 3. — С. 63–65.
22. *Про затвердження Порядку надання біженцям грошової допомоги та пенсії: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 липня 1998 р.* № 1016 // Офіц. вісн. України. — 1998. — № 27. — Ст. 1001.
23. *Про затвердження Тимчасового положення про порядок визначення статусу біженців з Республіки Молдова і надання їм допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 1992 р.* № 378 // ЗП України. — 1992. — № 7. — Ст. 177.
24. *Про заходи щодо надання допомоги особам, які змушені були залишити місця постійного проживання в Чеченській Республіці Російської Федерації та прибули в Україну: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 лютого 1995 р.* № 119 // Інформ. бюл. Міністерства України у справах національностей, міграції та культур. — № 1995. — № 2. — С. 68–71.
25. *Про Правила в’їзду іноземців в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 1995 р.* № 1074 // Уряд. кур’єр. — 1996. — 18 січ.
26. *Про створення органів міграційної служби в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 червня 1994 р.* № 428 // Інформ. бюл. Міністерства України у справах національностей, міграції та культур. — 1995. — № 2. — С. 63.
27. *Про утворення при Кабінеті Міністрів України Міжвідомчої координаційної ради з питань міграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 липня 1998 р.* № 1056 // Офіц. вісн. України. — 1998. — № 28. — Ст. 1043.
28. *Про затвердження Положення про проїзний документ біженця для виїзду за кордон: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2002 р.* № 1526 // Офіц. вісн. України. — 2002. — № 42. — Ст. 1939.
29. *Про затвердження Положення про посвідчення біженця: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2002 р.* № 1527 // Офіц. вісн. України. — 2002. — № 42. — Ст. 1940.
30. *Про затвердження Положення про пункти тимчасового розміщення біженців та Правил проживання у пункті тимчасового розміщення біженців: Наказ Державного комітету*

України у справах національностей та міграції від 5 вересня 2002 р. № 31.

31. *Порядок* виїзду з України і в'їзду в Україну. Правовий статус іноземців: Наук.-практ. коментарі та норм.-прав. акти / М. І. Хавронюк, Б. В. Процаєв, М. І. Марченко, С. Г. Трофимов. — К.: Правові джерела, 1998. — 448 с.
32. *Права людини*. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю. К. Качуренко. — 2-ге вид. — К.: Юрінформ, 1992. — 200 с.
33. *Сборник законодательных актов государств СНГ и Балтии по вопросам миграции, гражданства и связанных с ними аспектам*. — М.: Междунар. организация по миграции, 1996. — 453 с.
34. *Сборник международных правовых документов, регулирующих вопросы миграции*. — М.: Междунар. организация по миграции. — 1994. — 368 с.
35. *Депортовані кримські татари, болгари, вірмени, греки, німці: 36, документів (1941–1998)* / Кол. упор. Ю. Білуха (кер.). — К.: Абрис, 1999. — 176 с.
36. *Депортовані кримські татари, болгари, вірмени, греки, німці: 36, документів Автономної Республіки Крим (1989–1999)* / Кол. упор. Ю. Білуха (кер.). — К.: Абрис, 1999. — 416 с.
37. *Науково-практичний коментар Закону України “Про громадянство України”* / С. П. Бритченко, В. Д. Андрієнко, В. П. Суботенко, С. Б. Чехович. — К.: МП “Леся”, 2002. — 251 с.
38. *Правовий захист біженців та осіб без громадянства в Україні: 36, документів*. — К.: Ваїте, 2001. — 310 с.

Додаткова

39. *Билсборроу Р. Е., Хьюго Г., Обераи А. С, Злотник Х.* Статистика международной миграции: рекомендации по совершенствованию систем сбора данных. — М.: Академия, 1999. — 419 с.
40. *Буроменський М. В.* Міжнародний захист прав людини та права біженців: Навч. посіб. — К.: Ваїте, 2002. — 160 с.
41. *Боярс Ю. Р.* Вопросы гражданства в международном праве. — М.: Междунар. отношения, 1986.

42. *Бритченко С.* Питання громадянства в діяльності Ради Європи // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 1998. — № 1.
43. *Бритченко С.* Стан законодавства України про біженців // Біженці та міграція: Український часопис права і політики. — 1998. — № 3–4.
44. *Бритченко С.* Формування українського законодавства у сфері міграції // Біженці та міграція: Український часопис права і політики. — 1999. — № 2.
45. *Бритченко С., Андрієнко В.* Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 1999. — Т. 4. — 1 серп.
46. *Бритченко С. П.* Проблема визначення держави, відповідальної за розгляд клопотання про надання притулку, в документах Ради Європи та законодавстві України // Систематизація законодавства України: проблеми теорії і практики: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. — К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1999. — 600 с.
47. *Бузицький Ю., Бурлака П., Рубанов С.* Судебная защита беженцев и лиц, прибывших в Украину в поисках убежища: Практик. рекомендации. — К.: МП “Леся”, 2000. — 120 с.
48. *Бурлака П.* Правила в'їзду іноземців в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію. (Наш коментар) // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 1996. — № 1.
49. *Бурлака П., Палько В.* Відповідальність іноземців за порушення порядку перебування в Україні // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 1998. — № 2.
50. *Галенская Л. Н.* Право убежища (международно-правовые вопросы). — М.: Междунар. отношения, 1968. — 128 с.
51. *Гудвин-Гилл Г. С.* Статус беженца в международном праве: Пер. с англ. / Под ред. М. И. Левиной. — М.: ЮНИТИ, 1997. — 647 с.
52. *Етнонаціональний розвиток України. Терміни, визначення, персоналії.* — К., 1993
53. *Информация иностранцам, обращающимся за предоставлением убежища в Украине / Рабочая группа НГТО по законодательству и защите беженцев.* — К., 2002.

54. *Квашилова Т.* Статус біженця в міжнародному праві (загальнотеоретичні аспекти) // Біженці та міграція: Укр. часопис права і політики. — 1998. — № 1.
55. *Кондратьєв Я. Ю., Римаренко Ю. І., Олефєр В. І.* Основи міграцієзнавства: Навч.-метод. посіб. — К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000. — 424 с.
56. *Копиленко О.* Закон України “Про біженців”: Економічне підґрунтя правових дефініцій // Вісн. Академії правових наук. — 2000. — № 3(22).
57. *Мала* енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького; Редкол.: Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін. — К.: Довіра; Генеза, 1996. — 942 с.
58. *Малиновська О.* Статистичні дані щодо біженців в Україні // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 1999. — Т. 4. — 3 жовт.
59. *Малиновська О.* Імміграція до США: сучасний стан і проблеми // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 2000. — Т. 5. — 1 груд.
60. *Мацько А.* Екстрадиція та видворення в сучасному законодавстві України // Біженці та міграція: Укр. часопис права і політики. — 1998. — № 1.
61. *Михеєнко М.* Щодо відповідальності за незаконне перетинання державного кордону України // Право України. — 1999. — № 5.
62. *Міграційні* процеси в сучасному світі: світовий, регіональний та національний виміри: Понятійний апарат, концептуальні підходи, теорія та практика: Енциклопедія / Упоряд. Ю. І. Римаренко; За ред. Ю. Римаренка. — К.: Довіра, 1998. — 912 с.
63. *Пирожков С., Малиновська О., Марченко Н.* Зовнішня міграція в Україні: причини, наслідки, стратегії. — К.: Академпрес, 1997. — 128 с.
64. *Пирожков С. И.* Внешняя миграция в Украине: состояние и нерешенные проблемы // Беженцы и вынужденные переселенцы в государствах СНГ: поиск решений в рамках Содружества / Под. ред. В. И. Мукомеля, З. Паина. — М.: Комплекс-Прогресс, 1996. — 76 с.
65. *Піскун О., Прибиткова І., Воловн В.* Міграція: наслідок старих, джерело нових конфліктів // Політ. думка. — 1996. — № 3-4.
66. *Піскун О.* Основи міграційного права: Порівняльний аналіз: Навч. посіб. — К.: МП “Леся”, 1998. — 360 с.
67. *Піскун О.* Свобода пересування — основний принцип міжнародно-правового регулювання міграційних процесів // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 1999. — Т. 4. — 4 лист.
68. *Піскун О.* Інтеграція кримськотатарського народу в українське суспільство: сучасні проблеми політико-правового врегулювання // Кримські студії: Інформ. бюл. — 2000. — № 1.
69. *Піскун О., Поворозник О.* Досудовий та судовий захист біженців та пошукачів притулку в Україні // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 2002. — № 2.
70. *Правове* регулювання міграційних процесів в Україні: інформ.-довід. посіб. (рос. мовою). — К.: Аттика, 2002. — 328 с.
71. *Плечко Д.* Судовий захист біженців в Україні // Біженці та міграція: Укр. часопис права і політики. — 1998. — № 3-4.
72. *Потішав В. И.* Беженцы и международное право. — М.: Междунар. отношения. 1986. — 103 с.
73. *Тихонова Є. А., Чехович С. Б.* Питання імплементації норм міжнародного права в національне законодавство України і міжнародно-правові гарантії захисту прав мігрантів // Законодавство України та міжнар. право (проблеми гармонізації): 36 наук, пр. — К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1998. — Вип. 4. — 297 с.
74. *Тодыка Ю. Н., Ришняк П. А.* Правовой статус иностранцев и беженцев в Украине. — Харьков, 1997.
75. *Тодыка Ю. Н.* Конституционно-правовой статус иностранцев и беженцев в Украине: Учеб. пособие. — Харьков: Факт. 1999. — 104 с.
76. *Чехович С.* До проблеми конституційно-правового забезпечення свободи пересування та системи прописки в Україні // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 1999. — Т. 4. — 3 жовт.
77. *Чехович С.* Інститут притулку як конституційно-правова гарантія захисту прав людини // Право України. — 2000. — № 4.

78. *Чехович С. Б.* Імплементация міграційних норм міжнародного права в національне законодавство України // Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним правом: Матеріали наук.-практ. конф. — К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України. — 1998. — 446 с.
79. *Чехович С. Б.* Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні // Адвокат. — 1999. — № 4.
80. *Чехович С. Б.* Юридичні аспекти міграційних процесів в Україні. — К., 2001. — 288 с.
81. *Чехович С.* Загальні засади правового статусу іноземців, осіб без громадянства та громадянина в правовій державі // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 2002. — № 2.
82. *Шаповал Б., Крижанівський С.* Інститут притулку в національному праві // Проблеми міграції: Укр. інформ.-аналіт. журн. — 1998. — № 1.
83. *Шульга М.* Зовнішня міграція в Україні: напрям, склад, масштаби // Права людини. — К., 1996. — Вип. 17.
84. *Шульга М.* Конституція України про міграційні процеси та повернення депортованих // Біженці та міграція: Укр. часопис права і політики. — 1997. — № 1.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Міграційне право”	5
Зміст дисципліни “Міграційне право”	6
Питання для самоконтролю	11
Теми контрольних робіт	14
Список літератури	15

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
 Редактор *А. А. Тютюнник*
 Комп'ютерне верстання *К. І. Мельник*

Зам. № ВКЦ-4755

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
 Друк ротативний графаретний.
 Ум. друк. арк. 1,34. Обл.-вид. арк. 0,95. Наклад 50 пр.
 Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
 03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
 ДП «Видавничий дім «Персонал»
 03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
 суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*
 Надруковано в друкарні ДП «Видавничий дім «Персонал»